

Kristin Lavransdatter

Sigrid Undset

Kristin har gått i kloster for første gong og vorte nonne. Simon Darre, som Kristin er forlova med, veit ikkje at Kristin har hemmelege stemnemøte med Erlend Nikulaussøn.

Erlend kom til aftensang i klosterkirken hver dag i en uke uten at Kristin fikk leilighet til å veksle et ord med ham. Hun syntes hun følte seg som en høk der sitter lenket på pinnen med hette over øynene. Hun var også ulykkelig over hvert ord de hadde sagt hverandre ved det siste møtet – det skulle ikke vært slik. Det hjalp intet at hun sa til seg selv det var kommet så brått for dem begge, de hadde vel neppe visst hva de sa.

Men en ettermiddag i skumringen kom der til talestuen en vakker kone, som så ut som en bymanns hustru. Hun spurte etter Kristin Lavransdatter og sa hun var konen til en kledeshandler, hennes mann var nyss kommet fra Danmark med noen vakre kåper; Åsmund Bjørgulfssøn ville gi en til sin brordatter, og møen skulle gå med henne og velge den ut selv.

Kristin fikk lov til å gå med konen. Hun syntes det var ulikt farbroren å ville gi henne en kostbar gave, og underlig å sende en fremmed kone etter henne. Kvinnen var først fåmælt og svarte lite på Kristins spørsmål, men da de alt var nede i byen, sa den andre med ett:

«Jeg vil ikke narre deg, vakre barnet du er – jeg skal si det som det er, så får du selv råde deg. Det er ikke din farbror som har sendt meg, men en mann – du kan kanskje gjette navnet hans, og kan du det ikke, så skal du ikke gå med meg. Jeg har ingen mann og skal berge meg og mine med det at jeg holder herberg og skjenker øl; da kan en ikke være for redd hverken for synden eller bysvennene – men jeg vil ikke låne hus til det at du skal bli sveket innen mine dørstokker.»

Kristin stanset, rød i ansiktet. Hun ble så underlig sår og skamfull for Erlends skyld.

Konen sa: «Jeg skal følge deg tilbake til klosteret, Kristin – men du får gi meg litt for umaken – ridderen lovet meg en stor lønn, han, men jeg har vært vakker en gang, jeg og, og jeg ble sveket selv. Og så kan du gjerne minnes meg i din bønn i kveld – de kaller meg Brynhild Fluga.»

Kristin drog en ring av sin finger og gav konen: «Det var vakkert gjort av deg, Brynhild – men er mannen min frende Erlend Nikulaussøn, så har jeg intet å frykte;

han vil jeg skal forlike ham med min farbror. Du kan være angerløs – men takk skal du ha for du ville vare meg ad.»

Brynhild Fluga snudde seg bort for å dølge et smil. Hun førte Kristin gjennom veitene bak Klemenskirken og nordover mot elven. Her lå noen smågårder for seg selv nede på åbakken. De gikk inn mellom noen skigarder, og der kom Erlend mot dem. Han så seg om til alle sider, så tok han sin kappe av, slo den om Kristin og drog hetten ned over hennes åsyn.

«Hva synes du om dette rådet,» spurte han fort og sakte. «Lite nytter det deg – men jeg må tale med deg.»

«Det kan vel lite nytte for oss å tenke på hva som er rett og hva som er galt,» sa Kristin.

«Snakk ikke slik,» bad Erlend. «Jeg bærer skylden –. Kristin, jeg har lengtet etter deg hver en dag og hver en natt,» hvisket han tett inntil henne.

Der gikk en skjelven gjennom henne da hun et kort nu møtte hans øyne. Hun kjente seg dum fordi hun hadde tenkt på noe annet enn kjærligheten til ham når han så slik på henne.

Brynhild Fluga var gått i forveien. Erlend spurte, da de kom inn på gården:

«Vil du vi skal gå inn i stuen, eller skal vi tales ved oppe i loftet?»

«Som du vil,» svarte Kristin.

«Der er kaldt oppe,» sa Erlend sakte. «Vi må legge oss i sengen –»

Og Kristin nikkete bare.

Samme nu han hadde stengt døren bak dem, var hun i hans armer. Han bøyde henne hit og dit som en vånd, blindet henne og kvalte henne med kyss, mens han utålmodig rev begge kåpene av henne og slengte dem på gulvet. Så løftet han piken i den lyse klosterdrakt opp mot sin skulder og bar henne bort i sin seng.

Skremt av hans voldsomhet og av sin egen plutselige attrå etter mannen, tok hun om ham og gjemte sitt ansikt ved hans hals.

Der var så kaldt i loftet at de kunne se sin egen ånde som en røk mot det lille lyset som stod på bordet. Men der var rikelig med tepper og skinn i sengen, øverst en stor bjørnefell, og den drog de helt opp over ansiktene sine.

Hun visste ikke hvor lenge hun hadde ligget foldet slik inne i armene hans, da Erlend sa:

«Nå må vi tale om det som skal sies, Kristin min – jeg tør snart ikke la deg bli her lenger.»

«Jeg tør bli her i hele natt om du vil det,» hvisket hun inn til ham.

Erlend klemte sitt kinn mot hennes: «Da var jeg nok ikke din venn. Det er galt som det er, men i folkemunne skal du ikke komme for min skyld.»

Kristin svarte ikke – men det rørte seg sårt i henne: hun skjønnte ikke at han kunne si slikt, han som hadde fått henne hit til Brynhild Flugas gård – hun visste ikke hvordan hun kunne vite det, men hun forstod at det var intet godt sted. Og han hadde ventet at alt skulle gå som det var gått, for han hadde hatt et krus mjød stående innenfor sengetjeldet.

«Jeg har nok tenkt,» sa Erlend igjen, «at blir der ikke annet råd, så fikk jeg flytte deg bort med vold – inn til Sverige – fru Ingebjørg tok godt imot meg i høst og husket frendskapet mellom oss. Men nå svir jeg for syndene mine – jeg har rømt av landet før, vet du – og jeg vil ikke du skal nevnes som en annens like.»

«Ta meg hjem med deg til Husaby,» sa Kristin sakte. «Jeg orker ikke å gå skilt fra deg, og være mellom møene i klostret. Både dine frender og mine ville vel være så rimelige at de lot oss komme sammen og forlike oss med dem –»

Erlend knuget henne til seg og stønnet: «Jeg kan ikke føre deg til Husaby, Kristin.»

«Hvorfor kan du ikke det?» spurte hun sakte.

«Eline kom dit i høst,» sa han om en stund. «Jeg får henne ikke flyttet ut av gården,» ble han heftig ved, «ikke uten jeg bærer henne med makt ut i sleden og kjører henne bort. Og jeg syntes ikke jeg kunne det – hun hadde tatt begge barna våre med hjem –»

Kristin kjente det som hun sank og sank. Med en stemme som var skjør av frykt, sa hun:

«Jeg trodde du var skilt fra henne, jeg –»

«Så trodde jeg også,» svarte Erlend kort. «Men hun hadde nok spurt ut i Østerdalen, der hun var, at jeg skulle tenke på giftermål. Du så den mannen jeg var sammen med i juleveitslen – det var min fosterfar, Bård Peterssøn av Hestnes. Jeg drog til ham da jeg kom fra Sverige, jeg var hos min frende Heming Alvssøn i Saltviken og; jeg snakket med dem om at nå ville jeg giftes, og bad dem hjelpe meg. Det hadde Eline

fått høre —. Jeg bød henne kreve hva hun ville for seg og barna — men Sigurd, husbonden hennes, venter de ikke skal leve vinteren ut — og da kan ingen nekte oss å bo sammen — — Jeg lå i stallen med Haftor og Ulv, og Eline lå i stuen i min seng. Jeg tenker svennene mine lo godt bak ryggen min —»

Kristin kunne ikke si et ord. Litt etter tok Erlend på igjen:

«Du vet, den dagen festemålet er drukket mellom oss to, må hun vel skjønne det nytter henne ikke — hun har ingen makt over meg — Men det er ille med barna. Jeg hadde ikke sett dem på et år — de er vakre — og lite kan jeg gjøre for å trygge deres kår. Det ville ikke hjulpet dem stort om jeg hadde kunnet gifte meg med moren.»

Tårene begynte å gli nedover Kristins kinn.

Da sa Erlend: «Hørte du det jeg sa at jeg hadde talt med frendene mine? Ja, de likte godt at jeg nå ville gifte meg. Så sa jeg, at det var deg jeg ville ha og ingen annen —»

«Syntes de ikke om det da,» spurte Kristin til slutt forsagt.

«Skjønner du ikke,» sa Erlend mørkt, «at de kunne ikke si mere enn en ting — de kan ikke og de vil ikke ride med meg til din far, før denne handelen mellom deg og Simon Andressøn er løst opp igjen. Det er ikke blitt lettere for oss, Kristin, av det at du har drukket jul med Dyfringsfolkene.»

Kristin gav seg helt over og gråt stille. Hun hadde nok følt at der var noe som var urett og uhederlig i hennes kjærlighet, og nå så hun at skylden var hennes.

Hun rystet av kulde da hun litt etter stod opp og Erlend kledde begge kåpene på henne. Det var helt mørkt ute nå, og Erlend fulgte henne til Klemens kirkegård; så brakte Brynhild henne resten av veien til Nonnesæter.